Эстер

Гириш

Эстер китабында яхудыларың Пурым байрамының шанлы сенелериң хатарына гошулмагына себәп болан вакалар беян эдилйәр. Алымларың чакламаларына гөрә, бу тарыхы вакалар Яхуда юрдуның Парс шалыгына дегишли болан дөврүнде, бу шалыгың б. э. өң 331-нжи йылда бейик серкерде Исгендер Зүлкарнейниң тарапындан басылып алынмагың өңүсырасында болуп гечйәр.

Яхудылар Парс шалыгында гаты аз санлыдылар. Шонуң үчинде, олар душманларына баштутанлык эдйән Хаман тарапындан ёк эдилме ховпы астында яшаярдылар. Яхуды Мордекай өз гызлыгы Эстер билен китабың баш гахрыманларыдыр. Эстер өз гөзеллиги ве оңат гылык-хәсиетлери билен Парс патышасының мерхеметини газанып, ша аялы боляр. Патышаның аялларының көп боландыгына гарамаздан, Эстер онуң иң сөйгүли аялыды. Эстер көшкде йүпек гейип, бал ийсе-де, өз халкының ховп астында яшаяндыгыны унутмаяр. Ол элинде барыны эдип, өз халкыны душманларының хиле-пиримлеринден халас эдйәр.

Китап Худайың адыны агзамаздан, Оңа дога-дилег эдилмезден, яхуды халкының душманларындан халас болшуны беян этмек билен, Мукаддес Язгыларың бейлеки китапларындан тапавутланяр. Эмма Худайың ады гөнүден-гөни агзалмаса-да, яхуды Мордекай ве онуң гызлыгы Эстер Худайың буйругыны берҗай эдип, агыз беклединлер. Шейдип, олар тутуш ысрайыл халкы үчин агыз беклемә ве перяда дегишли када-канунлары дикелтдилер.

Мазмуны

Эстер ша аялы боляр ... *1:1–2:23*
Хаман яхудылары ёк этмегиң күйүне дүшйәр ... *3:1–5:14*
Хаман өлдүрилйәр ... *6:1–7:10*
Яхудылар душманларыны дерби-дагын эдйәрлер ... *8:1–10:3*

1-нжи бап

Ксеркс патыша мейлис гураяр

[1]Бу вака Ксеркс патышаның дөв-
рүнде болуп гечипди. Ксеркс Хин-
дистан билен Эфиопияның аралыгын-
дакы бир йүз йигрими еди велаятың
үстүнден шалык сүрйәрди. [2]Шол дөв-
вүрде Ксеркс патыша Суза галасын-
дакы тагтында отурып, юртда шалык
сүрйәрди. [3]Патышалыгының үчүнжи
йылында ол өзүниң әхли беглери хем
көшк эмелдарлары үчин мейлис гу-
рады. Мейлисе Парсың ве Мадайың
харбы ёлбашчылары, хан-беглери
ве велаятларың хәкимлери гатнаш-
дылар. [4]Ол йүз сегсен гүнләп паты-
шалыгының эгсилмез байлыклары-
ны, өз белент мертебесини ве шөх-
ратыны гөркезди.

[5]Шол гүнлер геченден соң, Суза
галасында бай-гарып диймән бүтин
халк үчин көшгүң ховлусындакы баг-
да патыша еди гүнләп мейлис гура-
ды. [6]Ховлы ак ве мавы реңкли пер-
делер билен безеленди, олар ал гыр-
мызы ве непис зыгыр йүплүк билен
мермер сүтүнлердәки күмүш халка-
жыклара беркидиленди. Алтын-кү-
мүшден ясалан күрсүлер садап, мер-
мер ве бейлеки гымматбаха дашлар
билен нагышланан янёдада гойлан-
ды. [7]Шол ере гелен адамлара бири-
биринден үйтгешик болан алтын пы-
ялаларда патышаның байлыгына ла-
йык ша шерабындан болелинликде
берилди. [8]Шерап дийсең болды. Па-
тыша мыхманлара иследиклериче ше-
рабы сахылык билен бермеклиги өз
хызматкәрлерине буюрды. [9]Ша аялы
Вашты хем Ксеркс патышаның көш-
гүнде аяллар үчин мейлис гурады.

Ша аялы Вашты Ксеркс патышаның буйругына боюн эгмейәр

[10-11]Мейлисиң единжи гүни шерап-
дан серхош болан Ксеркс патыша ша
аялы Ваштының башына шалык тә-
җини гейдирип, оны өз хузурына ге-
тирмеклерини көшкде хызмат эдйән
еди агтасына: Мехумана, Бизта, Хар-
бона, Бигта, Абагта, Зетара ве Карка-
са буюрды. Ол бүтин халка ве беглере
онуң гөзеллигини гөркезмек иследи,
чүнки ол гөрмегей аялды. [12]Патыша-
ның агталары онуң буйругыны ша
аялы Вашта етиренлеринде, ол па-
тышаның хузурына бармакдан бо-
юн гачырды. Муңа патышаның га-
ты гахары гелип, онуң калбында га-
зап оды ловлады.

[13]Кануны ве хөкүм чыкарылышы
оңат билйән адамлардан маслахат со-
рамак адат болансоң, патыша шол дөв-
ри оңат билйән акылдарлардан мас-
лахат сорады. [14]Олар патышаның иң
якын адамлары, онуң йөрите масла-
хатчылары, Парсың ве Мадайың еди
беги: Каршена, Шетар, Адмата, Тар-
шыш, Мерес, Марсена хем-де Мему-
кан дагыларды. Олар патышаның ху-
зурында иң бейик везипелери эле-
дилер. [15]Патыша олардан: «Ксеркс
патышаның агталары аркалы берен
табшырыгыны ерине етирмәндиги
үчин, ша аялы Вашта кануна гөрә
нәхили чәре гөрмели?» дийип сора-
ды. [16]Соңра Мемукан патышаның ве
беглериң өңүнде шейле дийди: «Ша
аялы Вашты диңе патыша гаршы
дәл-де, эйсем патыша Ксерксиң әх-
ли велаятларындакы хемме хан-бег-
лере ве халка гаршы габахат иш эт-
ди. [17]Чүнки ша аялың бу херекетини

әхли аяллар эшидерлер, шунлукда,
олар хем өз әрлерини кемсидип, ола-
ра йигренч билен середип башларлар.
Олар: „Ксеркс патыша ша аялы Ваш-
тының өз хузурына гетирилмегини
буюрды, эмма ол патышаның хузу-
рына бармакдан боюн гачырды“ ди-
ерлер. 18Хут шол гүнүң өзүнде ша ая-
лың бу херекетини эшиден Парс ве
Мадай беглериниң аяллары паты-
шаның беглерине гулак асмазлар. Бу
оларда йигренч, гахар-газап дөредер.
19Эгер патыша оңласа, гой, ол бир
перман чыкарсын. Ша аялы Вашты
мундан бейләк Ксеркс патышаның
хузурына бармалы дәлдир дийлип,
парсларың ве мадайларың канунла-
рына гиризилсин ве үйтгедилмесин.
Шейле хем, гой, патыша Вaштының
ша аяллык дережесини ондан гову-
рак башга бирине берсин. 20Шейдип,
патышаның чыкаран перманы онуң
бүтин патышалыгында ыглан эдил-
се, баю-гарып әхли аяллар өз әрле-
рине хормат гоярлар». 21Бу маслахат
патышаның хем-де онуң беглериниң
гөвнүнден турды ве патыша эдил
Мемуканың айдышы ялы хем этди.
22Ол хер бир эркек өз өйүне хожайын
болсун дийип, хер халка өз дилинде
ыглан эдип, өзүниң бүтин патыша-
лыгындакы велаятлара херсиниң өз
язувында, өз дилинде хатлар ёллады.

2-нжи бап

Эстер ша аялы боляр

1Шу вакалардан соң Ксеркс паты-
шаның гахары ятышып, ол ша аялы
Вашты, онуң эден иши хем-де оңа
гаршы чыкарылан перман барада
пикирленди. 2Онсоң патышаның
эмелдарлары оңа шейле теклип эт-
дилер: «Гой, патыша үчин гөрмегей,
яш, бой гызлары тапсынлар. 3Ола-
ры Суза галасында ерлешен харем-
хана гетиртмек үчин, патыша өз па-
тышалыгындакы бүтин велаятларда
сынчылары беллесин. Олар патыша-
ның аяллара сакчылык эдйән агтасы
Хегайың гөзегчилиги астында гоюл-
сынлар; олара овaданлык серенҗам-
лары берилсин. 4Патышаның гөвнү-
не яран гызларың бири ша аялы Ваш-
тының дерегине ша аялы болсун». Бу
теклип патыша ярап, ол оларың ай-
дышы ялы хем этди.

5Суза галасында Мордекай атлы бир
яхуды барды. Ол бенямин тиресин-
ден болан Кишиң човлугы, Шимги-
ниң агтыгы, Яйырың оглуды. 6Яху-
да патышасы Еконя[a] билен бирлик-
де Киш хем Иерусалимден Бабыла
есир эдилипди. Олары Бабыл паты-
сасы Небукаднесар есир эдип әки-
дипди. 7Мордекай какасының дога-
ның гызы Хадассаны, ягны Эсте-
ри өзи тербиеләп кемала гетирипди,
чүнки ол гызың эҗеси-де, какасы-
да ёкды. Ол сыратлы, гөрмегей бой
гызды. Онуң эҗеси, какасы өленден
соң, Мордекай оны өзүне гызлыга
алыпды. 8Шейдип, патышаның таб-
шырыгы ве перманы ыглан эдилип,
биртопар бой гызлар Суза галасы-
на гетирилип, Хегайың гөзегчили-
ги астында гоюлды. Эстер хем паты-
шаның көшгүне гетирилип, аяллара
сакчылык эдйән Хегайың гөзегчили-
гине берилди. 9Бу гыз Хегайың гөв-
нүнден туруп, онуң мерхеметини га-
занды. Ол дессине Эстери овaданлык

[a] **2:6 *Еконя*** – бу ат 2Пат 24 ве 25-де *Ехоякын* дийип душ гелйәр.

серенҗамлары хем-де иймитден ет-
дик пай билен үпҗүн эдип, патыша-
ның көшгүнден еди кенизи сайлап,
оны кенизлер билен биле харемхана-
ның иң оңат ерине гечирди. 10 Эстер
өз миллети ве машгаласы барада хич
зат айтмады, чүнки Мордекай бу ба-
рада дил ярмазлыгы оңа табшырып-
ды. 11 Эстериң хал-ягдайыны ве оңа
нәме болягыны билмек үчин, Мор-
декай хер гүн харемхананың ховлу-
сының өңүнде гезмелэрди.

12 Патышаның хузурына бармаз-
дан өң, аяллар дүзгүни боюнча гыз
он ики айлык тимар бериш дөврүни
гечмелиди. Бу дөвүрде гызлара алты
ай мүр ягы билен, алты ай хем атыр-
лар хем-де оваданлык серенҗамлары
билен тимар берилйәрди. 13 Бой гыз
патышаның хузурына гиденде, оңа
харемханадан өзи билен әкитмәге
соран задыны берердилер. 14 Ол гыз
агшам патышаның янына гидип, эр-
теси патышаның гырнак аялларына
середйән агтасы Шагашгазың гөзег-
чилиги астындакы икинҗи харемхана
гайдып гелерди. Патышаның гөвнү-
не ярап, патыша адыны тутуп чагыр-
янча, ол икиленч патышаның хузу-
рына бармазды.

15 Эстер Мордекайың гызлыгы, онуң
какасының доганы Абыхайылың гы-
зыды. Патышаның хузурына бармак
нобаты етенде, ол патышаның аял-
лара гөзегчилик эдйән агтасы Хега-
йың айданларындан башга хич зат
сорамады. Эстер өзүни гөренлериң
барының гөвнүнден турды. 16 Эстер
Ксерксиң патышалыгының единҗи
йылының онунҗы айы болан Тебет
айында патышаның хузурына әкидил-
ди. 17 Әхли аялларың ичинден паты-
ша Эстери сайлады. Ол патышаның
назарында бейлеки гызларың әхли-
синден көп мерхемет ве мәхир га-
занды. Шейдип, ол Эстериң башына
шалык тәҗини гейдирип, оны ша ая-
лы Ваштының ерине өз ша аялы эт-
ди. 18 Соңра патыша Эстериң хаты-
расына өзүниң әхли беглери хем-де
көшк эмелдарлары үчин мейлис гу-
рады. Ол әхли велаятлара дынчлык
берди, хеммелере сахылык билен сов-
гат-серпайлар этди.

Мордекай патышаның җаныны халас эдйәр

19 Бой гызлар икинҗи гезек бир ере
топланыланда, Мордекай көшк эмел-
дарыды. 20 Эстер Мордекайың таб-
шырышы ялы өзүниң машгаласы ве
миллети хакында олара хич зат айт-
манды, чүнки ол Мордекайың таб-
шырыкларыны өзүниң тербиеленен
вагтындакысы ялы ерине етирйәрди.
21 Мордекайың көшк эмелдары болуп
ишлейән дөврүнде патышаның гапы
саклаян агталары Бигтан ве Тереш га-
харланып, Ксеркс патышаны өлдүр-
меги йүреклерине дүвдүлер. 22 Мор-
декай муны билип, ша аялы Эстере
хабар берди. Эстер хем муны Морде-
кайың адындан патыша хабар берди.
23 Бу иш барланылып, мунуң, хакы-
катдан-да, шейледигине гөз етири-
ленден соң, оларың икиси-де дардан
асылды. Бу вака патышаның хузу-
рындакы йыл язгыларына язылды.

3-нҗи бап

Хаман яхудылары ёк этмегиң күйүне дүшйәр

1 Шу вакалардан соң Ксеркс патыша
агак тиресинден болан Хаммедатаның

оглы Хаманың везипесини бейгелдип,
оны өз янындакы эмелдарларың әх-
лисинден ёкарда гойды. 2 Патышаның
көшгүндәки әхли көшк эмелдарлары
дыза чөкүп, Хамана тагзым этдилер,
чүнки патыша олара шейле табшы-
рык берипди. Эмма Мордекай оңа
дыза чөкүп, тагзым этмекден боюн
товлады. 3 Патышаның көшк эмелдар-
лары Мордекайдан: «Сен нәме үчин
патышаның табшырыгыны ерине
етирмекден боюн товлаярсың?» ди-
йип сорадылар. 4 Олар Мордекая бу
барада иргинсиз айтсалар-да, ол бу-
лара гулак асмазды. Мордекайың бу
херекетине Хаманың такадының ет-
җекдигини я-да етмеҗекдигини бил-
мек үчин, көшк эмелдарлары муны
Хамана хабар бердилер, чүнки Мор-
декай олара өзүниң яхудыдыгы ба-
рада айдыпды. 5 Мордекайың дыза
чөкүп, өзүне тагзым этмейәндиги-
ни гөренде, Хаман гахар-газапдан
долды. 6 Эмма Хамана диңе Морде-
кайың өзүне эл гатмаклык етерлик
дәлди. Шейлеликде, Мордекайың
хайсы халкдандыгыны оңа мәлим
эденлеринден соң, Хаман Ксерксиң
бүтин патышалыгындакы әхли яху-
дылары, Мордекайың тутуш халкы-
ны ёк этмегиң күйүне дүшди.

7 Ксеркс патышаның шалыгының
он икинҗи йылының биринҗи айы
болан Нисан айында, шу дилдүв-
шүгиң амала ашырылҗак айыны
ве гүнүни билмеклик үчин, олар
Хаманың өңүнде пур, ягны биҗе
атдылар. Биҗе он икинҗи ай бо-
лан Адар айының он үчүне [а] дүш-
ди. 8 Соңра Хаман Ксеркс патыша
шейле дийди: «Сизиң патышалыгы-
ңызың әхли велаятларындакы халк-
ларың арасына яйран, йөне олардан
айры яшаян бир халк бар. Оларың
канунлары-да бейлеки халкларың-
кыдан үйтгешик. Мундан башга-
да, олар патышаның канунларыны
берҗай этмейәрлер. Олара бейле за-
да ёл бермеклик патышаның бәх-
бидине дәл. 9 Эгер патыша оңласа,
гой, оларың ёк эдилмеги барада бир
перман язылсын. Патышаның хазы-
наларына гоймак үчин, мен паты-
шаның хазынадарларының элине
он еди мүң батман [б] күмүш бере-
рин». 10 Шейлеликде, патыша бар-
магындакы мөхүр йүзүгини чыка-
рып, Хаммедатаның оглы, яхуды-
ларың душманы, агак тиресинден
болан Хаманың элине берди. 11 Па-
тыша Хамана: «Күмүш-де, халк-да
сениң ыгтыярыңа берилйәр, олара
исләниңи эт» дийди.

12 Биринҗи айың он үчүне паты-
шаның мүрзелери чагырылды. Ха-
маның табшырыгы боюнча паты-
шаның әхли велаятлардакы хөкүм-
дарларына ве хәкимлерине, бүтин
халкың беглерине, хер велаята өз язу-
вында, хер халка өз дилинде перман
язылды. Перман патышаның адын-
дан язылып, онуң йүзүги билен мө-
хүрленилди. 13 Он икинҗи ай болан
Адар айының он үчүне яхудыларың
улудан кичә барыны: аяллары ве ча-
галары бир гүнде гырып, бүтинлей
ёк эдип, әхли мал-мүлклерини басып
алмаклык барада әхли велаятлара
чапарлардан элин хатлар иберилди.
14 Шол гүн үчин тайын болар ялы, бу

[а] **3:7** ***Адар айының он үчүне*** – бу 7-нҗи мартдыр.

[б] **3:9** ***Он еди мүң батман*** – еврейче *он мүң киккар.* Бу такм. 340 тонна деңдир.

перманың нусгасы хер бир велаятда
перман хөкмүнде чыкарылып, бүтин
халка ыглан эдилмелиди. [15]Чапарлар
патышаның буйругы билен гыссаг-
лы ёла дүшдүлер. Перман Суза га-
ласында чыкарылды. Патыша билен
Хаман ичмәге отурдылар. Сузада ве-
лин алҗыраңңылыкды.

4-нҗи бап

Мордекай Эстерден көмек сораяр

[1]Мордекай болуп гечен әхли затлар
хакында эшиденде, якасыны йыртып,
җул гейнип, башындан күл совурды
ве шәхериң ортасына чыкып, дады-
перят этди. [2]Ол патыша көшгүниң
дервезесине ченли гелди, чүнки җул
гейнен адам дервезеден ичери гирме-
ли дәлди. [3]Патышаның табшырыгы-
ны ве перманыны эшиден әхли ве-
лаятлардакы яхудылар агыз бекләп,
аглашып, дады-перят билен улы яс
тутдулар. Оларың көпүси җул гей-
нип, күл үстүнде отурдылар.

[4]Эстериң кенизлери ве агтала-
ры гелип, муны оңа хабар беренле-
ринде, ша аялы улы гайга батды. Ол
Мордекая җулуң дерегине геер ялы
эгинбаш иберди, эмма ол олары ка-
бул этмеди. [5]Соңра Эстер өз хыз-
матында дурян патышаның агтала-
рындан бири болан Хатагы чагырып,
оңа Мордекайың янына барып, нәме-
лериң боляндыгыны ве себәбиниң
нәмедигини билмеклиги табшыр-
ды. [6]Хатак патышаның дервезеси-
ниң өңүндәки шәхер мейданчасына,
Мордекайың янына гитди. [7]Морде-
кай оңа өзи билен болуп гечен затла-
рың барысы барада хем-де яхудыла-
ры ёк этмек үчин Хаманың патыша-
ның хазынасына гоймагы вада берен
күмшүниң мукдарына ченли айдып
берди. [8]Шейле хем, Мордекай өзлери-
ни дерби-дагын этмек барадакы Су-
зада чыкарылан перманың язув нус-
гасыны Эстере гөркезип, дүшүндир-
меги үчин Хатага берди. Ол Эстере
патышаның хузурына барып, ондан
өз халкына рехим этмегини сорап, өз
адамлары үчин оңа ялбармагыны таб-
шырмаклыгы Хатакдан хайыш этди.
[9]Хатак Эстериң янына гидип, Мор-
декайың әхли табшырыкларыны оңа
айтды. [10]Соңра Эстер Хатак билен
геплешип, ондан Мордекая шейле ха-
бар иберди: [11]«Эркекдигине я-да аял-
дыгына гарамаздан, патышаның яны-
на чакылыксыз гелен адам бабатда
бир канун бар – өлүм, диңе патыша-
ның алтын хасасыны узадан адамы
дири галяр. Патышаның әхли көшк
эмелдарлары ве онуң әхли велаятла-
рындакы адамлары муны билйәрлер.
Мен отуз гүн бәри патышаның янына
чагырыламок». [12]Олар Эстериң сөзле-
рини Мордекая айтдылар. [13]Морде-
кай хем Эстере олардан шейле җогап
иберди: «Патышаның көшгүнде бола-
ның үчин бар яхудыларың ичинден
еке өзүң аман галарын өйтме. [14]Чүнки
сен шунуң ялы пурсатда үмсүм отур-
саң, онда яхудылар башга ерден яр-
дам тапып, халас боларлар, йөне сен
ве сениң какаң машгаласы хеләк бо-
лар. Белки, сен шунуң ялы пурсат-
лар үчин ша аялы болансың!» [15]Соңра
Эстер Мордекая шейле җогап бериң
дийди: [16]«Бар, Сузадакы әхли яху-
дылары йыгна, мениң үчин агыз бек-
ләң, үч гиҗе-гүндизләп иймәң, ичмәң.
Мен ве мениң кенизлерим-де сиз ялы
агыз бекләрис. Шондан соң канундан
чыкян хем болсам, патышаның янына
гидерин. Гой, өлсем өлейин». [17]Соңра

Мордекай гидип, хемме зады Эсте-
риң табшырышы ялы этди.

5-нжи бап

Эстер патышаны ве Хаманы мейлисе чагыряр

[1]Үчүленжи гүни Эстер өзүниң ша
лыбасыны гейип, патыша көшгүниң
ички отагында, патышаның тагты ер-
лешен отагының гаршысында дурды.
Патыша көшгүң агзындакы отагда
өз шалык тагтында отырды. [2]Паты-
ша ша аялы Эстериң ички отагда ду-
раныны гөренде, Эстер патышаның
назарында мерхемет газанды. Паты-
ша элиндәки алтын хасасыны Эстере
тарап узатды. Соңра Эстер оңа голай
барып, хасаның ужуна элини дегир-
ди. [3]Патыша оңа: «Ша аялы Эстер,
саңа нәме герек? Нәме ислегиң бар?
Патышалыгымың ярысы хем болса,
ол саңа берлер» дийди. [4]Эстер оңа:
«Эгер патыша оңласа, ша ве Хаман
шу гүн мениң патыша үчин гуран
мейлисиме гелсинлер» дийип җогап
берди. [5]Соңра патыша: «Эстериң ис-
легини битирмек үчин, Хаманы тиз
гетириң» дийди. Шейлеликде, паты-
ша ве Хаман Эстериң гуран мейлиси-
не гелдилер. [6]Шерап ичип отыркалар,
патыша Эстере: «Нәме дилегиң бар?
Ол саңа берлер. Нәме ислегиң бар?
Патышалыгымың ярысы хем болса
берлер» дийди. [7]Эстер: «Мениң диле-
гим, ислегим шудур: [8]„Эгер мен па-
тышаның гөвнүнден туран болсам,
патыша дилегими битирип, ислеги-
ми ерине етирмеги оңласа, патыша
билен Хаман эртир мениң олар үчин
гурҗак мейлисиме гелсинлер. Мен
эртир патышаның сорагына җогап
берерин“» дийди.

Хаман Мордекайы өлдүрмегиң күйүне дүшйәр

[9]Шол гүн Хаман шадыян, гөвнүхош
болуп чыкып гайтды. Эмма патыша
көшгүниң дервезесинде, Мордекайың
өзүнден хедер эдип, еринден турман-
дыгыны гөренде, Хаман Мордекая гар-
шы гахар-газапдан долды. [10]Муңа га-
рамаздан, Хаман өзүни саклап, өйүне
гайтды. Ол өйүне достларыны чагы-
рып, аялы Зерешиң хем олара гошул-
магыны сорады. [11]Хаман олара өз ум-
масыз байлыкларыны, нәче оглуның
бардыгыны, патышаның өзүниң вези-
песини бейгелдип, бейлеки беглерден
ве көшк эмелдарларындан ёкарда го-
юп, эден хеззет-хорматларыны санап
берди. [12]Хаман гүррүңиниң үстүни
етирип шейле дийди: «Хатда ша аялы
Эстер хем өз гуран мейлисине патыша
билен бирликде менден башга хич ки-
ми чагырмады. Мен эртир хем патыша
билен бирликде онуң мейлисине ча-
гырылдым. [13]Йөне патышаның көш-
гүниң дервезесинде отурян Мордекай
яхудыны гөренимде, бу затларың хем-
меси пуҗа чыкяр». [14]Соңра аялы Зе-
реш ве әхли достлары оңа: «Бейикли-
ги элли тирсек болан бир дар агаҗы-
ны тайярласынлар. Эртир патыша айт,
гой, ол шол дар агаҗындан Мордека-
йы асдырсын. Соңра шатланып, паты-
ша билен биле мейлисе гит» дийдилер.
Бу пикир Хамана ярады. Ол дар агаҗы-
ны тайярлатды.

6-нжы бап

Патыша Мордекая хеззет-хормат эдйәр

[1]Шол гиҗе патышаның гөзүне укы
гелмән, ол көшгүң йыл язгыларыны

гетирмеги буюрды. Оны патышаның
өңүнде окадылар. 2Ондан патышаның
гапы саклаян агталары Бигтана би-
лен Терешиң Ксеркс патышаның жа-
нына каст этмек ниетлериниң барды-
гы барада Мордекайың айдан затлары
хакындакы язгы тапылды. 3Патыша:
«Мунуң үчин Мордекая нәме хеззет-
хормат эдилди?» дийди. Патышаның
эмелдарлары: «Оңа хич зат эдилме-
ди» дийдилер. 4Патыша: «Ховлуда
ким бар?» дийип сорады. Эдил шол
вагт Мордекай үчин тайярланан дар
агаҗындан оны асдырмак барада па-
тыша билен геплешмек үчин, Хаман
көшгүң дашкы ховлусына гирипди.
5Патышаның эмелдарлары оңа: «Хов-
луда Хаман бар» дийдилер. Патыша:
«Гой, ол ичери гирсин» дийди. 6Шей-
дип, Хаман ичери гирди. Патыша он-
дан: «Патышаның айратын хормат-
ламак ислейән адамына нәме эдилсе,
говы болар?» дийип сорады. Хаман
өз ичинден: «Патыша менден башга
кими шейле хорматласын?» дийип
пикирленди. 7-9Хаман патыша: «Па-
тышаның айратын хорматламак ис-
лейән адамына, патышаның геен ша
лыбаслары, патышаның мүнен, даба-
ралы шай-сеплер билен безелен аты
гетирилип, ша лыбаслары ве аты па-
тышаның иң атлы-абрайлы беглерин-
ден бириниң элине берилсин; гой, ол
патышаның айратын хорматламак
ислейән адамыны гейиндирсин, гой,
ол оны ата мүндүрип, шәхериң ачык
мейданчасында жар чекип: „Патыша-
ның айратын хорматламак ислейән
адамына шейле эдилйәр“ дийип ай-
ласын» дийди. 10Соңра патыша Ха-
мана: «Дессине ша лыбасларыны ве
аты ал-да, патыша көшгүниң дерве-
зесинде отурян Мордекай яхудыны
эдил айдышың ялы эт. Яңкы айдан-
ларыңың екежеси-де кем болмасын»
дийди. 11Шейлеликде, Хаман ша лы-
басларыны ве аты алып, Мордекайы
гейиндирип, оны ата мүндүрип, шәхе-
риң мейданчасында жар чекип: «Па-
тышаның айратын хорматламак ис-
лейән адамына шейле эдилйәр» ди-
йип айлады.

12Соңра Мордекай ене-де доланып
патышаның дервезесине гелди. Йө-
не Хаман яс тутуп, йүзүни бүрәп, тиз
өйүне гайтды. 13Хаман башдан гечи-
рен вакаларының барыны аялы Зере-
ше ве әхли достларына гүррүң берди.
Соңра онуң достлары ве аялы Зереш
оңа: «Өңүнде абрайдан дүшен Морде-
кайың яхудылардан болса, онда сен
ондан үстүн болуп билмерсиң, сен
хөкман еңлерсиң» дийдилер.

14Олар Хаман билен геплешип
отыркалар, патышаның агталары ге-
лип, Хаманы гыссаглы Эстериң гу-
ран мейлисине алып гитдилер.

7-нҗи бап

Хаман өлдүрилйәр

1Шейдип, патыша билен Хаман
ша аялы Эстериң гуран мейлисине
гитдилер. 2Мейлисиң икинҗи гү-
ни шерап ичип отыркалар, патыша
ене-де Эстере йүзленип: «Ша аялы
Эстер, сениң нәме дилегиң бар? Ол
саңа берлер. Нәме ислегиң бар? Па-
тышалыгымың ярысы хем болса, ол
ерине етирилер» дийди. 3Ша аялы
Эстер шейле җогап берди: «Эй, па-
тышахым, эгер мен сениң гөвнүң-
ден туран болсам, эгер патыша оң-
ласа, мениң дилегим боюнча җаным,
ислегим боюнча-да халкым берил-
син. 4Чүнки мен ве мениң халкым

гырлып, бүтинлей ёк эдилмек үчин
сатылдык. Эгер биз диңе бир гул-
гырнак эдилмек үчин сатылан бол-
садык, онда мен сесими чыкармаз-
дым, чүнки гам-гуссамыз билен па-
тышаны биынжалык эдип болмаз [a]».
5Ксеркс патыша ша аялы Эстерден:
«Бейле иш этмәге йүрек эден адам
ким? Ол ниреде?» дийип сорады. 6Эс-
тер: «Бизиң ганым душманымыз, ине,
шу залым Хамандыр!» дийди. Ха-
ман патыша билен ша аялы Эстериң
өңүнде гаты горкды. 7Патыша газа-
ба мүнүп, мейлисден чыкып, көшк
багына тарап чыкып гайтды. Хаман
ша аялы Эстерден өз жаныны диле-
жек болуп шол ерде галды, чүнки
ол патышаның өзүни өлдүрмек ка-
рарына гелендигини гөрүп дурды.
8Патыша көшк багындан мейлис-
хана доланып геленде, Хаман Эс-
териң япланып отуран чарпаясына
өзүни оклапды. Патыша: «Ол хут
мениң өйүмде, мениң гөзүмиң ал-
нында ша аялыны зорлажак боляр-
мы?» дийди. Бу сөз патышаның аг-
зындан чыкан бадына, патышаның
агталары Хаманың йүзүни бүреди-
лер. 9Ол патышаның хызматында-
кы агталарың бири болан Харбона
шейле дийди: «Патышаның жаныны
халас эден Мордекайы асмак үчин
Хаманың тайярлан бейиклиги элли
тирсек болан дар агажы онуң өйүн-
де дур». Патыша: «Шол дар агажын-
дан онуң өзүни асың» дийди. 10Шей-
дип, олар Хаманың Мордекай үчин
тайярлан дар агажындан онуң өзү-
ни асдылар. Шондан соң патыша-
ның гахары ятышды.

8-нжи бап

Яхудылара душманларына гаршы сөвешмәгеругсат берилйәр

1Хут шол гүнүң өзүнде Ксеркс па-
тыша яхудыларың душманы болан
Хаманың эмләгини ша аялы Эсте-
ре берди. Мордекай хем патышаның
хузурына гелди, чүнки Эстер онуң
өз гарындашыдыгы барада патыша
айдыпды. 2Патыша Хамандан ызы-
на алан мөхүр йүзүгини чыкарып,
Мордекая берди. Эстер Мордекайы
Хаманың бүтин хожалыгының үс-
түнден баштутан эдип гойды. 3Эстер
ене-де патышаның аягына йыкылып,
аглап, оңа ялбарып, ондан агак ти-
ресинден болан Хаманың яхудыла-
ра гаршы гуран вагшычылыклы хи-
лесини ятырмагыны сорады. 4Паты-
ша Эстере алтын хасасыны узатды.
5Эстер хем еринден туруп, патыша-
ның хузурында дурды. Ол шейле дий-
ди: «Эгер патышаның гөвнүне яра-
са, эгер мен патышаның назарында
мерхемет газанан болсам, бу иши па-
тыша оңласа, эгер мен онуң гөвнүн-
ден туран болсам, гой, онда перман
язылсын. Шол перманда агак тире-
синден болан Хаммедатаның оглы
Хаманың патышаның әхли велаятла-
рындакы яхудылары ёк этмек үчин
хилегәрлик билен язан хатлары яты-
рыляр дийип язылсын. 6Чүнки мен
халкымың башына гелжек бела нә-
дип чыдайын? Гарындашларымың ёк
эдилмегине нәдип чыдайын?» 7Соң-
ра Ксеркс патыша ша аялы Эстере ве
яхуды Мордекая шейле дийди: «Ине,

[a] **7:4** ***Чүнки гам-гуссамыз билен патышаны биынжалык эдип болмаз*** – я-да *йөне патыша етжек зыяның өвезини хич бир душман долуп билмез.*

мен Хаманың эмләгини Эстере бер-
дим. Онуң өзүни хем дардан асдыр-
дым, чүнки ол яхудылара эл галдыр-
ды. 8 Сиз-де яхудылар хакда нәмәни
макул билсеңиз, оны патышаның
адындан языӊ-да, патышаның йүзү-
ги билен мөхүрләң; чүнки патыша-
ның адындан язылып, патышаның
йүзүги билен мөхүрленен перманы
хич ким ятырып билмез». 9 Үчүнжи
ай болан Сиван айының йигрими
үчүне [a] патышаның мүрзелери ча-
гырылды. Мордекайың әхли табшы-
рыклары боюнча яхудылара, Хин-
дистандан Эфиопия ченли болан ара-
лыкдакы йүз йигрими еди велаятың
хөкүмдарларына, хәкимлерине, бег-
лерине, хер велаята өз язувында, хер
халка өз дилинде, шейле хем яхуды-
лара өз дилинде ве өз язувында пер-
ман язылды. 10 Мордекай оны Ксеркс
патышаның адындан язып, патыша-
ның йүзүги билен мөхүр басып, хат-
лары патыша үчин йөрите сейисле-
нен, онуң хызматындакы йылдам
атлара атланан чапарлардан ёллады.
11 Патыша шу хатларың үсти билен
әхли шәхерлердәки яхудылара йыг-
нанышып, өзлерини горамага ругсат
берди. Эгер-де ислендик халкың я-да
велаятың яраглы топарлары оларың
чагаларына, аялларына хүҗүм эдип,
мал-мүлклерини талайса, яхудыла-
рың олары гырып, бүтинлей ёк эт-
мәге хакы барды. 12 Муны шейле эт-
мек үчин Ксеркс патышаның бүтин
велаятларында яхудылар үчин бир
гүн – он икинҗи ай болан Адар айы-
ның он үчи гүни белленилди. 13 Әхли
язылан затларың нусгасы хер бир ве-
лаятда перман хөкмүнде чыкарылып,
бүтин халка ыглан эдилмелиди. Яху-
дылар шол гүн өз душманларындан
өч алмага тайярлыклы болмалыды-
лар. 14 Шейдип, чапарлар патышаның
буйругы билен онуң хызматындакы
йылдам атлара атланып, атларыны
йүзин салып, гыссаглы гитдилер. Бу
перман Суза галасында чыкарылды.
15 Мавы хем ак реңкдәки ша лыбас-
лы, башы улы алтын җыгалы ве не-
пис зыгыр матадан докалан гырмы-
зы донлы Мордекай патышаның ху-
зурындан гайтды. Муңа Сузадакылар
гыгырышып шатландылар. 16 Бу яху-
дылар үчин багт хем шатлык, бегенч
хем хорматды. 17 Хер велаятда, хер шә-
херде, патышаның табшырыгының,
перманының говшан әхли еринде
яхудылар шатланып, бегенип, той-
мейлис, байрам этдилер. Яхудылар-
дан горкуларына юрдуң халклары-
ның көпүси яхудылара гошулдылар.

9-нҗы бап

Яхудылар душманларыны дерби-дагын эдйәрлер

1 Он икинҗи ай болан Адар айының
он үчүне патышаның табшырыгы
ве перманы амала ашырылмалыды.
Хут шол гүн яхудыларың душманла-
ры олары ёк этмеги йүреклерине дү-
вүпдилер, йөне шол гүн олар дәл-де,
яхудылар өз душманларындан үстүн
чыкдылар. 2 Яхудылар өзлерине зыян
етирмек ислейәнлере гайтавул бермек
үчин, Ксеркс патышаның әхли вела-
ятларында, өз шәхерлеринде йыгнан-
дылар. Хич ким оларың гаршысына
дуруп билмеди, чүнки әхли адамла-
рың үстүне яхудылар тарапындан

[a] **8:9** ***Сиван айының йигрими үчүне*** – бу 25-нҗи июндыр.

горкы ховпы абаныпды. 3 Велаятла-
рың әхли хан-беглери, хөкүмдарлары,
хәкимлери хем-де патышаның иш до-
ландырыҗылары Мордекайдан гор-
куларына яхудылара ярдам этдилер.
4 Мордекайың көшкдәки мертебеси,
ат-абрайы гүнсайын артып, шөхра-
ты әхли велаятлара долды. 5 Шейдип,
яхудылар әхли душманларыны гы-
лычдан гечирдилер, өлдүрдилер, ёк
этдилер. Өзлерини йигренйәнлере
исләнини этдилер. 6 Яхудылар Суза
галасында бәш йүз адамы өлдүрип,
бүтинлей ёк этдилер. 7-10 Шейле хем,
олар яхудыларың душманы болан
Хаммедатаның оглы Хаманың он ог-
луны: Паршандатаны, Далпоны, Ас-
патаны, Поратаны, Адаляны, Арыда-
таны, Пармаштаны, Арысайы, Ари-
дайы, Вайзатаны өлдүрдилер, эмма
олар олҗа эл урмадылар. 11 Хут шол
гүнүң өзүнде Суза галасында өлдү-
риленлериң саны барада патыша маг-
лумат бердилер. 12 Патыша ша аялы
Эстере шейле дийди: «Яхудылар Су-
за галасында бәш йүз адамы хем-де
Хаманың он оглуны өлдүрипдирлер.
Ким билйәр, олар патышаның бейле-
ки велаятларында, гөр, нәмелер эден-
дирлер! Инди нәме дилегиң бар? Ол
саңа берлер. Ене нәме ислегиң бар?
Ол ерине етирилер». 13 Эстер: «Эгер
патыша муны оңласа, Сузадакы яху-
дылара шу гүнки перманы эртир хем
ерине етирмәге ругсат этсин. Хама-
ның он оглы дардан асылсын» дий-
ди. 14 Шейдип, патыша мунуң шей-
ле эдилмегине буйрук берди. Сузада
перман чыкарылып, Хаманың он ог-
лы дардан асылды. 15 Адар айының он
дөрдүне Сузадакы яхудылар йыгна-
нышып, Сузада үч йүз адамы өлдүр-
дилер, йөне олар олҗа эл урмадылар.
16 Патышаның бейлеки велаятларын-
дакы әхли яхудылар хем өз җанла-
рыны горамак үчин йыгнанышып,
өз душманларындан халас болду-
лар, өзлериниң душманларындан ет-
миш бәш мүң адамы өлдүрдилер, йө-
не олар олҗа эл урмадылар. 17 Бу ва-
ка Адар айының он үчүне болды. Он
дөрдүнҗи гүни олар дынч алып, шол
гүн той-мейлис гуруп шатландылар.

Пурым байрамчылыгы

18 Сузадакы әхли яхудылар он үчүн-
җи хем он дөрдүнҗи гүнлери йыгна-
нышып, он бәшинҗи гүни той-мей-
лис гуруп, шатланып, дынч алдылар.
19 Шонуң үчин обаларда яшаян яху-
дылар Адар айының он дөрдүнҗи
гүнүни шатлык, той-мейлис, байрам
гүни хөкмүнде белләп, шол гүн олар
бири-бирлерине той пай иберйәрлер.
20 Мордекай бу затлары язып, Ксеркс
патышаның якында ве узакда ерле-
шен велаятларындакы әхли яхудыла-
ра хатлар ёллады. 21-22 Хер йыл Адар
айының он дөрдүнҗи, он бәшинҗи
гүнлерини яхудыларың өз душман-
ларындан халас болан гүнлери хөк-
мүнде, өзлери үчин гамгынлыкдан
шатлыга, ясдан тоя өврүлен ай хөк-
мүнде беллемеклерини олара табшыр-
ды. Шол гүн олар той-мейлис гурап,
шатланып, бири-бирлерине той пай
иберишип, гарып-гасарлара совгатлар
ибермелидилер. 23 Шейдип, яхудылар
эййәм башлан затларыны эдил Мор-
декайың өзлерине язышы ялы, ери-
не етирмеги өз үстлерине алдылар.
24 Әхли яхудыларың йигренип, агак
тиресинден болан Хаммедатаның ог-
лы Хаман яхудылары ёк этмек үчин,
олара гаршы хиле гурапды, оларың

барыны хеләк этмек үчин пур, яг-
ны бижe атыпды. 25 Йөне Эстер па-
тышаның хузурына баранда, паты-
ша: «Хаманың яхудылара гаршы гу-
ран хилеси онуң өз башына гелсин
хем-де онуң өзи ве огуллары дардан
асылсын» дийип, язмача перман чы-
карды. 26-27 Шол себәпли бу гүнлери
«пур» сөзүне гөрә, Пурым дийип ат-
ландырдылар. Шонуң үчин шу хат-
да язылан әхли затлар, гөрен хем-
де башларына гелен затлар зерарлы,
яхудылар дәп-дессурлары дикелт-
меклиги өз үстлерине алдылар. Ола-
рың несиллери ве олара гошулан-
лар хер йыл бу ики гүни язылышы
ве белленен вагтындакы ялы эдип
ызыгидерли гечирмелидилер. 28 Хер
бир машгаланың гелжекки несилле-
ринде, хер бир велаятда, хер бир шә-
херде шу гүнлер ятланылып, белле-
нилмелиди. Яхудыларың арасында
бу Пурым гүнлери ызыгидерли бел-
ленилмелидир ве шу гүнлер оларың
несиллериниң арасында хем ятдан
чыкарылмалы дәлдир. 29 Абыхайы-
лың гызы ша аялы Эстер Мордекай
яхуды билен Пурым хакындакы бу
икинжи хаты долы ыгтыярлылык-
да тассыклап яздылар. 30 Ксерксиң
хөкүм эдйән йүз йигрими еди ве-
лаятындакы әхли яхудылара пара-
хатчылыклы ве ынамлы сөзлер би-
лен хатлар ёлланылды. 31 Хатларда
Пурым гүнлерини өз белленен ваг-
тында гечирмеклик буйрук берил-
йәрди. Мордекай яхуды билен ша
аялы Эстериң эдил өзлери ве өз не-
силлери үчин агыз беклемә ве перя-
да дегишли када-канунлары дикел-
дишлери ялы, олар инди яхудылар
үчин када-канунлары дикелтдилер.
32 Ша аялы Эстериң буйругы боюн-
ча, Пурым гүнлерине дегишли бо-
лан када-канунлар тассыкланылып,
язга гечирилди.

10-нжы бап

Мордекайың ат-абрайы

1 Ксеркс патыша юрда ве деңиз ада-
ларына салгыт салды. 2 Патышаның
әхли гүйч-кувваты, Мордекайы хор-
матлап, онуң везипесини бейгелден-
диги хакындакы әхли вакалар Мадай
ве Парс патышаларының йыл язгы-
ларына языландыр. 3 Чүнки Морде-
кай яхуды везипесине гөрә, Ксеркс
патышадан соң икинжи бейик адам-
ды. Онуң яхудыларың арасындакы
абрайы улуды ве ол өз яхуды доган-
ларының көпүси тарапындан сыла-
ныярды, чүнки ол өз халкының аба-
данчылыгы угрунда гөрешип, ту-
туш халкына парахатчылык гетирен
адамды.